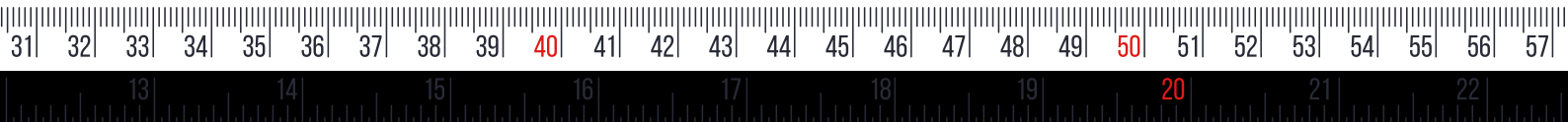

EVALUAREA CONDIȚIILOR DIN SPAȚIILE DE DETENȚIE DIN PENITENCIARUL NR. 13

RAPORT

EVA PASS

Autor: Dumitru Russu

Au contribuit: Diana Mazniuc, Nicoleta Hriplivîi, Vadim Vieru, Florin Gîscă

Design & machetare: Marina Bejenari

Coordonatoare ediție: Olga Manole

TOATE DREPTURILE SUNT PROTEJATE.

Conținutul raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri nonprofit, inclusiv fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, dar cu indicarea obligatorie a sursei.

Acest raport a fost elaborat cu suportul financiar al Republicii Federale Germania, prin intermediul Ambasadei Republicii Federale Germania la Chișinău (Deutsche Botschaft Chișinău). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reprezintă opinia Republicii Federale Germania și a Ambasadei Republicii Federale Germania la Chișinău.

Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane.

Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Articolul 61 din CODUL PENAL

Cuprins

Abrevieri.....	4
----------------	---

Capitolul I

Prezentare generală.....	5
Introducere.....	6
Sumar executiv.....	7
Metodologia de evaluare a condițiilor din spațiile de detenție din Penitenciarul nr. 13.....	8

Capitolul II

Standardele naționale și internaționale	12
Standarde naționale.....	13
Standarde internaționale.....	15
Concluzii	18

Capitolul III

Sinteza evaluării condițiilor din spațiile de detenție din Penitenciarul nr. 13	19
Spațiul locuibil	20
Concluzii	23
Recomandări.....	23
Blocul sanitar	24
Concluzii	27
Recomandări.....	27
Aerisirea și iluminarea.....	28
Concluzii	30
Recomandări.....	30
Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități locomotorii	31
Concluzii	32
Recomandări.....	33
Tabel de sinteză	35

Capitolul IV

Pașapoartele EVA-PASS ale spațiilor de detenție evaluate din Penitenciarul nr. 13.....	50
---	-----------

Abrevieri

BS	Bloc sanitar
CPT	Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor Inumane sau Pedepselor Inumane sau Degradante
EVA-PASS	Pașapoarte de evaluare a condițiilor din spațiile de detenție
ICRC	Comitetul Internațional al Crucii Roșii
LE	Lavoar extern
n/a	Neaplicabil
ONU	Organizația Națiunilor Unite
P13	Penitenciarul nr. 13
SG	Suprafața generală
SI	Standard internațional
SL	Suprafața locativă
SN	Standard național
WC	Water Closet (toalete)

CAPITOLUL I

PREZENTAREA GENERALĂ

Introducere

În contextul preocupărilor crescute la nivel național și internațional referitoare la condițiile din spațiile de detenție ale instituțiilor penitenciare din Republica Moldova, situația de la Penitenciarul nr. 13 (P13) din Chișinău a stârnit un interes deosebit. Deficiențe semnificative precum suprapopularea, capacitatea insuficientă a celulelor, infrastructura depășită și lipsa adaptărilor pentru persoanele cu dizabilități au fost adesea subliniate în criticile aduse. Aceste aspecte au determinat necesitatea unei evaluări independente și exhaustive, care să ofere o perspectivă detaliată și specifică pentru fiecare celulă de detenție.

În acest cadru, Asociația Promo-LEX a inițiat și a desfășurat o evaluare a P13, acționând în conformitate cu un angajament de a înțelege în profunzime realitățile din teren. Evaluarea a fost realizată printr-o abordare metodologică riguroasă, combinând tehnici cantitative și calitative de culegere a datelor pentru a asigura obiectivitatea și exhaustivitatea procesului. Acest demers a fost susținut prin colaborarea cu entități relevante, ce au contribuit la aprofundarea analizei.

Obiectivul acestui raport este de a sintetiza rezultatele evaluării și de a oferi recomandări concrete pentru decidenți, astfel încât condițiile de detenție să poată fi îmbunătățite. Pașapoartele de evaluare EVA-PASS, rezultatul direct al acestei evaluări, sunt create pentru a informa deținuții și personalul penitenciarului despre condițiile spațiilor de detenție, fiind prezentate într-un format ușor accesibil și inteligibil.

Misiunea Asociației Promo-LEX de a realiza o evaluare transparentă, echidistantă și imparțială asigură integritatea și relevanța informațiilor prezentate. Prin urmare, rezultatele și pașapoartele de evaluare EVA-PASS vor fi disponibile publicului larg, inclusiv în biblioteca P13, contribuind astfel la transparența procesului și facilitând accesul la informație pentru toate părțile interesate.

Acest document constituie raportul oficial de prezentare a constatărilor evaluării și este structurat pentru a permite o înțelegere clară a situației curente și a provocărilor legate de suprapopularea P13, servind ca fundament pentru acțiunile de ameliorare care urmează să fie întreprinse.

Sumar executiv

Context și scop: Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, supus preocupărilor naționale și internaționale, a fost evaluat de Asociația Promo-LEX pentru a aduce în atenție deficiențele grave cum ar fi suprapopularea, infrastructura depășită și lipsa de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități. Scopul acestei evaluări este de a sintetiza condițiile actuale și de a propune măsuri pentru îmbunătățirea acestora.

Metodologie: S-a aplicat o metodologie complexă, ce a implicat colectarea de date cantitative și calitative și o colaborare extinsă cu organizații guvernamentale și experți. Aceasta a permis o evaluare obiectivă și o comparare cu standardele naționale și internaționale.

- 1. Suprapopulare:** P13 este suprapopulat în proporție de 98,9% față de standardele internaționale. Datele indică o criză severă, cu 750 de deținuți într-un spațiu declarativ de 570, dar ideal pentru doar 377. Recomandările includ revizuirea procedurilor de calcul al capacității de detenție și ajustarea infrastructurii la norme mai adecvate.
- 2. Condiții de spațiu:** 15% din celule nu respectă standardul internațional cu privire la distanța dintre pereții unei celule de minimum 2 metri. Cu celule sub dimensiunea minimă internațională, este nevoie de o acțiune urgentă pentru restructurarea și adaptarea spațiilor la standarde acceptabile.
- 3. Igienă și sanitație:** 18% din celulele analizate nu îndeplinesc standardul minim de 1 m² per bloc sanitar. 20% din celule nu oferă nivelul adecvat de intimitate în utilizarea WC-urilor. În băile comune există o prezență semnificativă de mușcași. Niciuna dintre băile comune nu dispune de separeuri, ceea ce constituie o gravă încălcare a intimității individuale. Deficiențele din blocul sanitar pun în pericol sănătatea și demnitatea deținuților. Recomandările precum renovarea urgentă, îmbunătățirea igienizării și asigurarea intimității sunt esențiale.
- 4. Aerisire și iluminare:** 29% din celule au ferestre subdimensionate, care nu îndeplinesc standardele de ventilație adecvată. În celule persistă mirosuri de mușcași și amoniac, ceea ce prezintă riscuri pentru sănătatea deținuților. În 62% din celule perspectiva spre exterior este sever obstrucționată de ziduri sau de alte structuri, iar 4% nu au vizibilitate în exterior. Iluminarea artificială se rezumă de cele mai multe ori la o singură sursă de lumină, insuficientă pentru celulele ocupate de mai mulți indivizi. Condițiile inadecvate de aerisire și iluminare necesită auditarea ventilației, optimizarea ferestrelor și revizuirea iluminatului artificial, precum și alocarea unui buget pentru îmbunătățiri.
- 5. Accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități:** P13 nu este adaptat pentru nevoile persoanelor cu dizabilități locomotorii sau senzoriale. Băile comune sunt complet inaccesibile. Există bariere semnificative la accesarea punctului medical sau a băii. Doar două celule sunt parțial adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități locomotorii, din care doar una este complet accesibilă, având ușa mai lată de 80 cm. Raportul evidențiază necesitatea urgentă de a adapta facilitățile penitenciarului pentru a asigura accesul adecvat pentru persoanele cu dizabilități.

Acțiunea propusă: Implementarea acestor recomandări necesită o acțiune strategică și alocarea de resurse suficiente. Este crucială prioritizarea acestor schimbări pentru a îmbunătăți standardele de detenție și a respecta drepturile fundamentale ale deținuților.

Diseminarea și transparența: Pașapoartele EVA-PASS, care detaliază condițiile fiecărui spațiu de detenție, vor spori transparența și accesul public la informații, crescând conștientizarea problemei și facilitând dialogul pentru îmbunătățiri continue.

Concluzie: Evaluarea detaliată a P13 subliniază necesitatea unei intervenții imediate pentru a asigura condiții care să respecte demnitatea umană și drepturile fundamentale, conform angajamentelor Republicii Moldova la nivel național și internațional.

Metodologia de evaluare a condițiilor din spațiile de detenție din P13

Realizarea acestei evaluări a fost condusă în strânsă conformitate cu Metodologia de evaluare a condițiilor din spațiile de detenție din P13, dezvoltată pentru a asigura acuratețea și imparțialitatea procesului. Fiecare pas al evaluării, de la colectarea datelor inițiale până la interpretarea și raportarea finală, a fost fundamentat pe principiile și procedurile stipulate în metodologie.

Introducere metodologie: Scop

Această metodologie a oferit un cadru de reguli, condiții, metode și proceduri pentru evaluarea independentă și obiectivă a condițiilor din spațiile de detenție din P13 din Chișinău. Metodologia a prevăzut un set complet de metode și instrumente cantitative și calitative pentru colectarea, analiza și interpretarea datelor referitoare la condițiile de detenție din P13. Aplicarea metodologiei a permis înțelegerea nivelului de conformitate a condițiilor din spațiile de detenție prin comparație cu standardele naționale și internaționale din domeniu și a pus în evidență deficiențele din spațiile de detenție supuse evaluării.

Metodologia a fost elaborată de Asociația Promo-LEX în luna iunie 2023 în vederea desfășurării unui proces de evaluare a condițiilor din spațiile de detenție din P13. Colectarea datelor a avut loc în luna iulie 2023, iar analiza și interpretarea datelor în baza cărora au fost elaborate pașapoartele de evaluare a condițiilor din spațiile de detenție (EVA-PASS) au avut loc în perioada iulie-octombrie 2023. Rezultatele evaluării vor fi transmise inclusiv bibliotecii P13 pentru plasarea în accesul deținuților.

Condițiile de detenție în instituțiile penitenciare din Republica Moldova au fost criticate la nivel național și internațional. Problemele vizibile din instituțiile penitenciare, care au fost aduse în atenție, se referă la suprapopularea celulelor, capacitatea redusă a celulelor, lipsa facilităților de bază, cum ar fi lumina naturală și artificială, mobilierul uzat, lenjeria deteriorată, nerespectarea normelor igienice, infrastructura inadecvată pentru persoanele cu dizabilități. Aceste probleme afectează și alte drepturi și facilități ale deținuților, protejate de lege.

Metodologia de evaluare abordează aspectele enumerate referitoare la condițiile de detenție.

Metode și design

I. Structura organizatorică

Procesul de evaluare a implicat o structură organizatorică cu mai multe entități cu roluri clar delimitate, care au asigurat resursele, avizele și permisiunile necesare pentru desfășurarea evaluării în condiții optime.

- a. **Echipa de evaluare** a Asociației Promo-LEX a inclus ***Echipa de monitorizare*** – responsabilă de colectarea datelor și ***Echipa de analiză*** – responsabilă de analiza și interpretarea datelor.
- b. **Ministerul Justiției** a asigurat asistența organizatorică a procesului de evaluare, având rolul de autoritate conducătoare a sistemului privativ de libertate. Scopul asistenței a fost facilitarea accesului în penitenciar și desfășurarea evaluării într-un mod adecvat.
- c. **Oficiul Avocatului Poporului** a oferit sprijin tehnic și materiale necesare evaluării prin disponibilizarea accesului la instrumentarul de măsurare. Prin urmare, a asigurat o evaluare precisă și completă a condițiilor din spațiile de detenție.
- d. **Expertul în domeniul arhitecturii** a oferit Echipei de evaluare expertiză în domeniul evaluării condițiilor din spațiile de detenție. Această contribuție a adăugat o perspectivă specializată și a asigurat calitatea procesului de evaluare. Calificarea expertului a fost confirmată prin diploma de studii superioare în domeniul arhitecturii sau ingineriei.

II. Eșantionare

Unitatea de eșantionare a fost reprezentată de spațiile de detenție (celule de detenție și spațiile auxiliare, inclusiv boxele de așteptare, blocul medical, blocul gospodăresc) din P13. Dimensiunea eșantionului a fost formată din cel puțin 90% din celulele de detenție și spațiile auxiliare (conform informației disponibile, în anul 2023, în P13 au fost 170 de celule de detenție). Deși eșantionul a fost planificat să cuprindă 90% din spațiile de detenție, în realitate, în cadrul procesului de evaluare, toate spațiile de detenție din P13 au

fost vizitate și evaluate – în total, 175 de spații de detenție, numite în continuare celule. Excepție a făcut doar celula nr. 47 (celulă sistată), care a fost fizic inaccesibilă din cauza unei blocări, iar administrația penitenciarului nu a reușit să o deschidă. Cu toate acestea, prin observații vizuale efectuate prin vizor și cu ajutorul mijloacelor de măsurare disponibile, s-au constatat parametri relativ identici cu cei ai celulei nr. 46. Astfel, parametrii celulei sistate nr. 47 au fost raportați cu aproximație.

III. Colectarea datelor

- ❑ Colectarea datelor a presupus observarea individuală a fiecărui spațiu de detenție, efectuarea măsurărilor tehnice și fixarea datelor colectate conform *Fișei de verificare* (Anexa 1). Colectarea datelor a fost făcută în cadrul vizitelor echipei de monitorizare în locurile de detenție selectate conform eșantionării.
- ❑ Datele au fost colectate de echipa de monitorizare împreună cu un expert în arhitectură. Expertul a contribuit la evaluarea condițiilor din spațiile de detenție din perspectiva aspectelor arhitecturale și de spațiu. Monitorii au completat o fișă de verificare separată pentru fiecare spațiu, cu datele colectate în timp real în timpul observării și măsurărilor tehnice.
- ❑ Măsurările tehnice au fost efectuate cu ajutorul dispozitivelor de măsurare certificate, puse la dispoziție de Oficiul Avocatului Poporului.
- ❑ Perioada de colectare a datelor: iunie-iulie 2023.
- ❑ Accesul echipei de monitorizare în cadrul P13, în scopul colectării datelor, a fost asigurat de Ministerul Justiției în temeiul unui acord prealabil cu Asociația Promo-LEX și facilitat de administrația P13 în condiții de siguranță și securitate.

IV. Analiza datelor

- ❑ Analiza datelor a presupus procesarea, sistematizarea, sintetizarea și analiza informației din fișele de verificare produse în procesul de colectare a datelor.
- ❑ Analiza datelor a fost efectuată de echipa de analiză, care a aplicat metode statistice, formule de calcul și metode de analiză privind aspectele cantitative și calitative constatate din datele colectate.
- ❑ Aprecierea conformității condițiilor din spațiile de detenție a fost făcută pentru fiecare celulă și spațiu auxiliar în mod separat prin compararea rezultatelor cu standardele internaționale care stabilesc criteriile de admisibilitate a aranjamentelor de detenție și per ansamblu prin raportarea ponderală la eșantionul supus evaluării.
- ❑ Echipa de analiză a efectuat exerciții comparative între stările de fapt observate și normele admisibile stabilite în standardele naționale și internaționale. Acest proces a ajutat la identificarea discrepanțelor și a aspectelor care necesită îmbunătățiri în ceea ce privește condițiile de detenție.
- ❑ Analiza datelor a fost efectuată pe parcursul a trei luni de la colectarea datelor.

V. Rezultate și interpretare

Rezultatele evaluării sunt prezentate prin intermediul produsului:

- **Pașaportul EVA-PASS (de evaluare a condițiilor din spațiile de detenție din P13)**

Pașaportul EVA-PASS reflectă informația despre spațiul de locuit, numărul de deținuți acceptabil în celulă, distanțele dintre pereți și înălțime, criteriile privind ferestrele și alte informații legate de spațiile de detenție. Echipa de evaluare a elaborat pașapoartele de evaluare (EVA-PASS) pentru fiecare spațiu de detenție monitorizat din P13. Pașapoartele EVA-PASS vor fi transmise membrilor grupului-țintă al proiectului și bibliotecii din P13 pentru a fi puse la dispoziția deținuților.

Scopul documentului este de a oferi o prezentare clară și concisă a rezultatelor evaluării și de a face recomandări pertinente pentru instituțiile responsabile cu puterea de a schimba starea de fapt.

VI. Aspecte privind etica și securitatea evaluării

- ❑ Membrii echipei de evaluare și-au asumat responsabilitatea de a extrage și a documenta stările de fapt fără a pune în pericol securitatea instituției. În acest scop, membrii echipei au evitat acțiunile care ar putea compromite siguranța penitenciarului.
- ❑ Raportul de evaluare conține informații relevante, care nu sunt clasificate și nu pun în pericol siguranța și securitatea mediului penitenciar. Raportul de evaluare nu include un proiect arhitectural al instituției penitenciare monitorizate.

CAPITOLUL II

STANDARDELE NAȚIONALE ȘI
INTERNAȚIONALE

Standarde naționale

Rigorile privind condițiile de detenție, pe plan național, sunt prevăzute de Codul de executare al Republicii Moldova și de Statutul executării pedepsei de către condamnați.

Conform Codului de executare al Republicii Moldova, gestionarea detenției trebuie să respecte drepturile deținuților și să prevină abuzurile.

Ministrul Justiției al Republicii Moldova stabilește numărul maxim de deținuți, luând în considerare condițiile existente. Ministrul Justiției al Republicii Moldova decide numărul maxim admis în funcție de tipul penitenciarului și regimul de detenție, cu consultarea unei comisii specializate¹.

Spațiu locuibil

1. Spațiile de detenție trebuie să fie bine iluminate și ventilate, cu o normă de spațiu locativ de minimum 4 m² per deținut².
2. Deținuții au dreptul la condiții curate, la un pat și la schimbarea lenjeriei de pat săptămânal³.
3. Deținuții trebuie să beneficieze de spațiu suficient, de lumină, căldură și ventilație⁴.
4. Se impune respectarea strictă a regulilor sanitare și antiepidemice, cu monitorizare din partea Administrației Naționale a Penitenciarelor și a serviciilor medicale⁵.
5. Deținuții sunt asigurați cu îmbrăcăminte, lenjerie, încălțăminte și produse de igienă, iar îmbrăcăminte și așternutul trebuie verificate regulat de personalul medical⁶.

Bloc sanitar

1. Condamnatului i se asigură posibilitatea de a-și satisface nevoile fiziologice în condiții curate și decente, după necesitate⁷.
2. Condamnatului i se asigură posibilitatea de a face baie sau duș, la temperaturi admisibile, atât de des cât necesită igiena generală, însă nu mai rar de o dată pe săptămână⁸.

1 Articolul 224, Codul de executare al Republicii Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137309&lang=ro#

2 *Ibidem*, Articolul 225.

3 *Ibidem*, Articolul 227.

4 Punctul 467, Secțiunea a 38-a. Hotărârea de Guvern nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110142&lang=ro#

5 *Ibidem*, Punctul 491, Secțiunea a 40-a.

6 Articolul 227, Codul de executare al Republicii Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137309&lang=ro#

7 *Ibidem*, Articolul 226.

8 *Ibidem*.

Aerisire și iluminare

1. Camerele de cazare și celelalte încăperi destinate persoanelor condamnate dispun de iluminat natural și de instalațiile necesare asigurării iluminatului artificial corespunzător⁹.
2. Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții¹⁰.
3. Spațiile de detenție trebuie să fie bine iluminate și ventilate, cu o normă de spațiu locativ de minimum 4 m² per deținut¹¹.
4. Deținuții trebuie să beneficieze de spațiu suficient, de lumină, căldură și ventilație¹².

Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități

1. În încăperile de uz sanitar pentru persoanele cu mobilitate redusă se recomandă să fie prevăzute: cabine WC, camere sanitare și cabine pentru femei, dușuri, camere de baie, camere, precum și lavoare speciale pentru pacienții cu stomă¹³.
2. Dacă în încăperile de uz sanitar există vestibule-ecluză, distanța dintre ușile deschise în interiorul vestibulului-ecluză se recomandă să fie cel puțin 1,5 m. Se admite utilizarea în calitate de tambur-ecluză a încăperii de lavoare¹⁴.
3. Distanța dintre axele lavoarelor individuale, băi de mână și de picior se recomandă să fie nu mai puțin de 0,8 m¹⁵.
4. Unul dintre pisoarele din grupurile sanitare trebuie prevăzut pentru persoanele cu mobilitate redusă și poziționat la o înălțime de cel mult 0,5 m de la pardoseală sau trebuie instalat un pisoar de pardoseală vertical. Distanța dintre axele pisoarelor trebuie să fie cel puțin 0,8 m. Pisoarul trebuie să fie utilat cu mână curentă pentru persoanele cu mobilitate redusă¹⁶.
5. Cel puțin unul dintre lavoarele încăperii de spălare din camera de baie publică, accesibil persoanelor cu mobilitate redusă, se instalează la înălțimea de cel mult 0,8 m de la nivelul pardoselii și la distanța de la peretele lateral de cel puțin 0,2 m. Este preferabil să se utilizeze dispozitive cu înălțime variabilă¹⁷.
6. Cabinele accesibile, pisoarele și chiuvetele lavoarelor este preferabil să fie amplasate la sfârșitul rândului, pentru ca persoana cu dizabilități să aibă posibilitatea de a manevra fără impedimente¹⁸.
7. Pentru persoanele cu mobilitate redusă trebuie să fie instalate vase WC cu înălțimea de la pardoseală până la partea de sus a scaunului de minimum 0,45 m și maximum 0,60 m. Este preferabil să se utilizeze dispozitive cu înălțime variabilă. În absența unui rezervor al vasului WC pentru scurgere trebuie să fie prevăzut un sprijin suplimentar pentru spatele persoanei cu dizabilități¹⁹.

9 *Ibidem*, Articolul 225.

10 Punctul 464, Secțiunea a 38-a. Hotărârea de Guvern nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110142&lang=ro#

11 Articolul 225, Codul de executare al Republicii Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137309&lang=ro#

12 Punctul 467, Secțiunea a 38-a. Hotărârea de Guvern nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110142&lang=ro#

13 Punctul 8.3, Cod practic în construcții. CP C.01.02:2017, https://www.calm.md/public/files/proiecte_de_acte_normative/ministerul_dezvoltarii_regionale/ro_4193_CP-C.01.02-2017.pdf

14 *Ibidem*, Punctul 8.7.

15 *Ibidem*, Punctul 8.8.

16 *Ibidem*, Punctul 8.9.

17 *Ibidem*, Punctul 8.10.

18 *Ibidem*, Punctul 8.11.

19 *Ibidem*, Punctul 8.13.

Standarde internaționale

Rigorile privind condițiile de detenție, pe plan internațional, sunt prevăzute de Regulile Nelson Mandela, standardele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor Inumane sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), standardele Comitetului Internațional al Crucii Roșii (ICRC).

Spațiu locuibil

1. CPT a evidențiat că 8 m² sunt suficienți pentru doi deținuți, 12 m² pentru trei și 16 m² pentru patru. Totuși, în cazuri semnificative, a sugerat că un spațiu de 8 m² ar fi mai potrivit pentru un singur deținut sau ar trebui folosit în situații excepționale pentru mai mult de unul.

CPT nu vede standardele de spațiu ca absolute și crede că abaterile minore, compensate de timp semnificativ în afara celulei, nu echivalează cu tratamentul inuman. Cu toate acestea, recomandă respectarea spațiului minim și dimensiuni de cel puțin 2 m între pereți și 2,5 m înălțime. De asemenea, CPT recomandă sistarea activității celulelor care măsoară mai puțin de 6 m²⁰. În cazul P13, punctul de plecare în calcularea suprafeței pentru un deținut este de 6 m², considerând condițiile regimului de detenție. Astfel, pentru fiecare deținut adițional se adaugă câte 4 m², aceasta însemnând că pentru doi deținuți standardul începe de la 10 m², pentru trei deținuți – de la 14 m², ținând cont de faptul că cu cât persoana este mai limitată în activitățile din exteriorul celulei, cu atât standardul spațial devine mai rigid.

2. Standardul minim de spațiu CPT:

- 1 deținut: ≥ 6 m² + anexă sanitară;
- 2 deținuți: ≥ 10 m² (6 m² + 4 m²) + anexă sanitară;
- 3 deținuți: ≥ 14 m² (6 m² + 8 m²) + anexă sanitară;
- 4 deținuți: ≥ 18 m² (6 m² + 12 m²) + anexă sanitară.

Spațiul sanitar trebuie exclus din aceste calcule și compartimentat în celulele multiple²¹.

3. Regula 18.5 din Recomandările CE prevede preferința pentru celule individuale. Celulele sub 6 m² fără anexă sanitară ar trebui mărite sau scoase din uz. Standardul de 4 m² pe deținut se bazează pe tendințele europene de mărire a celulelor și pe existența dormitoarelor mari în Europa Centrală și de Est. Cu toate acestea, un spațiu de 8 m² poate fi insuficient pentru doi deținuți²².
4. Este necesară limitarea numărului de deținuți în penitenciare pentru a permite un tratament individualizat – un singur deținut pe celulă, cu excepția cazurilor speciale, și supraveghere regulată pe timp de noapte. O celulă va fi împărțită

20 Raport către Guvernul Republicii Moldova privind vizita în Republica Moldova efectuată de către Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor Inumane sau Degradante (CPT) (14-25 septembrie 2015, pagina 54), <https://rm.coe.int/16806975da>

21 Standardele CPT care se referă la spațiul de locuit destinat fiecărui deținut în instituțiile penitenciare (15 decembrie 2015). Pagina 4, <https://rm.coe.int/16806cc449>

22 Regulile penitenciare europene. Pagina 10, <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae>

numai dacă este adaptată uzului colectiv și va fi ocupată numai de deținuți care sunt declarați apti pentru conviețuire²³.

5. Fiecare deținut trebuie să aibă un pat individual și acces la apă potabilă²⁴.
6. Este necesară menținerea curățeniei în toate spațiile și impunerea curățeniei personale pentru deținuți²⁵.

Bloc sanitar

1. Instalațiile de baie și de duș trebuie să fie suficiente pentru ca fiecare deținut să aibă posibilitatea și să fie obligat să le folosească la o temperatură adecvată climatului și atât de des pe cât o cere igiena generală conform anotimpului și regiunii geografice, dar cel puțin o dată pe săptămână într-o climă temperată²⁶.
2. Trebuie să fie puse la dispoziția deținuților spații adecvate pentru baie sau duș, astfel încât deținuții să le poată folosi la o temperatură adecvată, zilnic sau cel puțin de două ori pe săptămână (ori mai frecvent dacă este necesar), în conformitate cu regulile generale de igienă²⁷.

Aerisire și iluminare

1. Toate încăperile de deținere și în special acele care sunt destinate deținuților în timpul nopții trebuie să corespundă tuturor exigențelor de igienă, ținându-se cont de climă, mai ales în ceea ce privește cubajul de aer, suprafața minimă, iluminatul, încălzirea și ventilația²⁸.
2. Un sistem robust de aerisire în spațiile de detenție este crucial pentru confort și sănătate. Absența ventilației sau ventilația insuficientă pot favoriza răspândirea bolilor în acest mediu, adesea patogen²⁹.
3. Ferestrele trebuie să fie suficient de mari ca să permită deținuților să citească sau să lucreze la lumina de zi în condiții normale și să permită accesul aerului proaspăt, cu excepția situației în care există un sistem corespunzător de aer condiționat. Fiecare celulă trebuie să aibă geamuri mari pentru aerisire și iluminare naturală, asigurând activități diurne fără a afecta vederea. Ferestrele nu trebuie să fie opace sau poziționate prea sus, permițând deținuților să vadă afară și să le deschidă pentru aer. Măsurile de securitate nu ar trebui să obstrucționeze fluxul de aer³⁰.
4. Sistemele de ventilație artificială, cum ar fi aerul condiționat, sunt esențiale, mai ales unde ventilația naturală nu este suficientă³¹.

23 Recomandarea Comitetului de Miniștri ai statelor membre referitoare la Regulile penitenciare europene Rec (2006)2. Pagina 63, <https://rm.coe.int/romanian-compendium-2015/16806ab9b7>

24 Regula 21, 22, Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela). Rezoluția adoptată de Adunarea Generală din 17 decembrie 2015 [privind raportul Comitetului Trei (A/70/490)], https://avp.ro/wp-content/uploads/2020/07/ansamblu_reguli_mnp.pdf

25 *Ibidem*, Regula 18.

26 *Ibidem*, Regula 16.

27 Recomandarea Comitetului de Miniștri ai statelor membre referitoare la Regulile penitenciare europene Rec (2006)2. Pagina 64, <https://rm.coe.int/romanian-compendium-2015/16806ab9b7>

28 Regula 13, Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela). Rezoluția adoptată la Adunarea Generală din 17 decembrie 2015 [privind raportul Comitetului Trei (A/70/490)], https://avp.ro/wp-content/uploads/2020/07/ansamblu_reguli_mnp.pdf

29 Norme CPT. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante. Pagina 27, https://avp.ro/wp-content/uploads/2022/01/norme_cpt_mnp.pdf

30 *Ibidem*, pagina 26.

31 Monitorizarea locurilor de detenție (2004). Asociația pentru Prevenirea Torturii. Pagina 148, <https://www.apt.ch/sites/default/files/publications/Monitoring%20Guide%20ROM.pdf>

5. Conform ICRC, raportul dintre dimensiunea ferestrei și suprafața podelei trebuie să fie de cel puțin 1:10, iar spațiul de aer disponibil pe deținut trebuie să fie de minimum 3,5 m³. Pentru celulele de 20 m², ferestrele trebuie să acopere cel puțin 2 m². Ventilația recomandată variază între 0,1 și 1,4 m³/minut/persoană sau 0,1 și 0,2 m³/minut/m². Ferestrele trebuie să permită accesul la lumină naturală fără a fi obstrucționate de măsuri de securitate excesive. Dimensiunea lor trebuie să fie de minimum 1:10 față de suprafața podelei, iar rata de reînnoire a aerului de cel puțin 1 m³ pe oră. Iluminatul corespunzător este vital pentru confort, securitate și sănătate în penitenciare. Este necesară evitarea luminii insuficiente sau a distribuției neuniforme a acesteia. Se impune utilizarea luminii de tonalitate neutră sau caldă și asigurarea surselor individuale de lumină în celule³².

Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități

1. Trebuie luate măsuri adecvate pentru a asigura persoanelor cu dizabilități accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, atât în zonele urbane, cât și rurale. Aceste măsuri includ identificarea și eliminarea obstacolelor și barierelor față de accesul deplin³³.
2. Persoanele cu dizabilități ar trebui să poată găsi și folosi facilități sanitare corespunzătoare la fel de ușor ca și persoanele fără dizabilități. Cerințele spațiului pentru facilitățile sanitare corespunzătoare sunt determinate de nevoile utilizatorilor de scaune cu rotile, deși se recunoaște că și alte persoane cu dizabilități ar putea folosi aceste facilități, cum ar fi persoanele cu deficiențe de vedere³⁴.
3. Ușile interioare ar trebui să aibă o deschidere care să ofere o lățime minimă a spațiului liber de cel puțin 85 cm³⁵.
4. Ușile către facilitățile sanitare și sălile de schimb ar trebui să aibă deschidere în exterior de 90 cm, blocabilă din interior, prevăzută cu un mâner cu pârghie și un mâner de tracțiune orizontal³⁶.
5. Distanțele de călătorie către facilitățile sanitare accesibile de la orice punct din clădire nu trebuie să depășească 40 de metri³⁷.
6. Toate facilitățile sanitare accesibile trebuie să aibă bare de susținere³⁸.
7. Podelele facilităților sanitare ar trebui să fie rezistente la alunecare și cât mai plane posibil, respectând totuși căderea minimă pentru drenarea apei către un scurgător de pardoseală³⁹.
8. Un raft ar trebui să fie prevăzut pentru produsele de igienă într-o poziție accesibilă pentru utilizatorii de scaune cu rotile înainte și după transfer și ar trebui să fie amplasat la o înălțime cuprinsă între 800 mm și 1000 mm de la nivelul finisat al pardoselii⁴⁰.

32 Apa, igiena, sănătatea și habitatul în închisori. Comitetul Internațional al Crucii Roșii. Pagina 20, <https://shop.icrc.org/water-sanitation-hygiene-and-habitat-in-prisons-pdf-en.html>

33 Articolul 9, Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117839&lang=ro

34 Acces pentru toți - Ghid de design. Pagina 21, https://www.crpdp.org/mt/wp-content/uploads/2020/11/Access-for-all-2005.pdf?fbclid=IwAR0xbA7J00bqdmRlp5AyhDE0I5nPLF_XW-qCsT_b4Q7z-TmpstDsAGoSKHc

35 *Ibidem*.

36 *Ibidem*, pagina 17.

37 *Ibidem*, pagina 45.

38 *Ibidem*.

39 *Ibidem*, pagina 46.

40 *Ibidem*, pagina 48.

9. Persoanele cu deficiențe de vedere pot întâmpina dificultăți în a se orienta în spații dacă nu pot reacționa la indicii vizuale. Din aceste considerente, contrastul de luminozitate este mai important decât contrastul de culoare în ajutorarea persoanelor cu deficiențe de vedere să distingă între diferite suprafețe. Tot mobilierul ușilor ar trebui să aibă contrast în ceea ce privește culoarea și luminozitatea față de suprafața ușii. Ușile ar trebui să fie ușor de diferențiat față de perețele adiacent prin contrastul de culoare și luminozitate⁴¹.

Concluzii

1. Suprapopularea instituțiilor penitenciare afectează securitatea și siguranța în mediul carceral. De asemenea, aceasta este responsabilă pentru înrăutățirea condițiilor de detenție.
2. Repartizarea deținuților în instituțiile penitenciare depinde de tipul instituției de condamnare și de durata detenției persoanei supuse pedepsei penale privative de libertate.
3. Ministrul Justiției are atribuția de a reglementa maxima capacitate de detenție a unei instituții penitenciare.
4. Standardele CPT trasează limite admisibile de plasare în detenție, care urmează a fi acceptate de toate țările membre ale Consiliului Europei.
5. Iluminatul artificial, natural, ventilarea, dotarea instituțiilor penitenciare cu sistem de încălzire și de ventilare constituie minimul set de facilități care urmează a fi disponibilizat.
6. Pentru întreținerea normelor sanitaro-igienice, deținuții urmează a avea acces la baie, săptămânal, și posibilitatea de a-și întreține spațiile de cazare în condiții de siguranță, cu suportul și asistența personalului medical.
7. Menținerea rigorilor de construcții pentru facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități este o componentă esențială pentru prevenirea apariției rețelilor de tratament.

41 *Ibidem*, pagina 26.

CAPITOLUL III

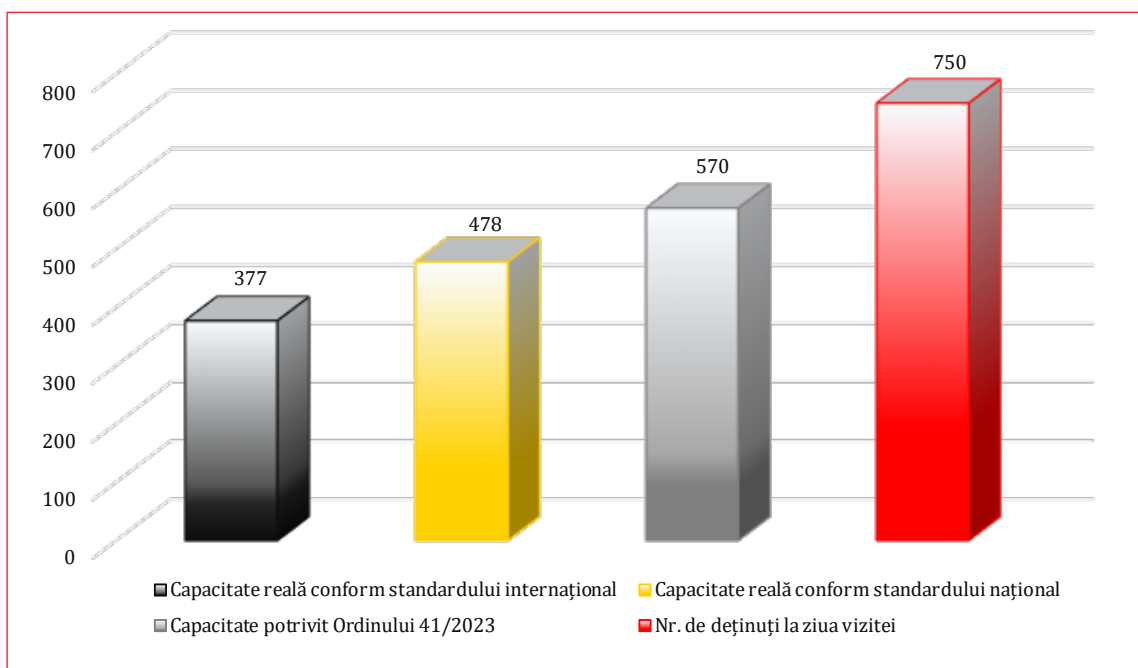
SINTEZA EVALUĂRII CONDIȚIILOR
DIN SPAȚIILE DE DETENȚIE DIN
PENITENCIARUL NR. 13

Spațiul locuibil

Importanța conformării la standardele juridice internaționale și naționale este esențială pentru garantarea drepturilor omului în cadrul oricărui penitenciar, inclusiv în cazul P13. La data vizitei de evaluare, s-a constatat că numărul deținuților era de 750, o cifră ce depășește semnificativ capacitatea oficială de 570 de locuri. Raportând la standardele internaționale, care presupun asigurarea unui spațiu locuibil adecvat pentru fiecare deținut, situația devine și mai gravă, cu o capacitate adecvată de doar 377 de locuri. Aceasta reflectă o suprapopulare de 98,9% față de condițiile optime recunoscute internațional. Mai mult, când ne raportăm la standardele naționale actuale, care ar indica o capacitate efectivă de 478 de persoane, suprapopularea este de 56,9%. Această discrepanță subliniază necesitatea unei acțiuni urgente pentru a redresa condițiile de detenție și a alinia instituția la obligațiile de respectare a drepturilor omului.

Plafonul de detenție în Penitenciarul nr. 13

Suprapopularea P13

Este esențial ca spațiile de locuit dintr-o astfel de instituție nu numai să îndeplinească nevoile fundamentale ale deținuților, dar și să asigure condiții care să respecte demnitatea și intimitatea lor. În cazul în care dimensiunile sau facilitățile acestor spații nu ating standardele necesare, consecințele asupra stării de bine fizice și psihice a deținuților pot fi profund negative.

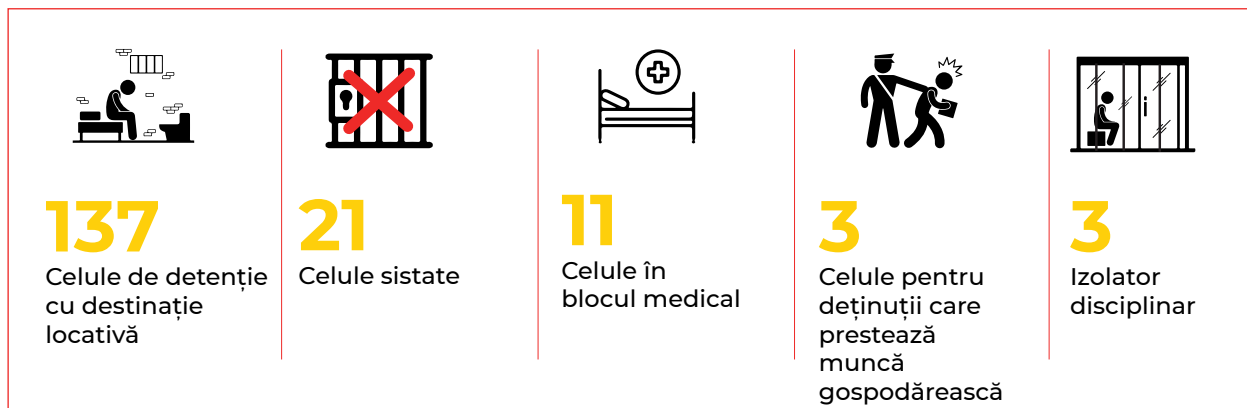
Diferența dintre capacitatea declarată și capacitatea reală

Conform Ordinului Ministerului Justiției nr. 41 din 9 februarie 2023, denumit în continuare „Ordinul 41”, P13 dispune de o capacitate maximă de 570 de deținuți. Evaluarea realizată de Promo-LEX a identificat discrepanțe notabile între această cifră și capacitatea reală, bazându-se pe standardele internaționale și naționale. În plus, s-au constatat diferențe semnificative și atunci când se face comparație cu standardul național.

Este important de subliniat că în prezent nu există un act regulator clar care să stabilească metodologia sau procedeul de calculare a plafonului de detenție. Conform răspunsului oferit de Administrația Națională a Penitenciarelor, cadrul legal folosit pentru determinarea capacității de detenție în instituțiile penitenciare se restrânge la prevederile generale ale art. 224 și 225 din Codul de executare. Așadar, plafonul de detenție de 570 de locuri, stabilit de Ordinul 41, este derivat „prin împărțirea suprafeței totale de 2521,34 m² la 4 m², excluzând suprafața ocupată de grupul sanitar al celulei”⁴². Procedeul adoptat de autorități nu individualizează calculul pentru fiecare celulă în parte, ci utilizează o suprafață generală, ceea ce nu reflectă realitatea spațiilor individuale ocupate de deținuți și duce la estimări exagerate privind capacitatea efectivă de detenție. Pentru a evita acuzațiile de ascundere sau neglijare a problemelor legate de suprapopulare, este crucial să se asigure transparența în metodologia de determinare.

Analiza structurală și cantitativă arată că din 175 de celule, 21 sunt momentan inutilizabile și au fost sistate – scoase din uz. Numărul de paturi instalate în 151 de celule (fără izolatorul disciplinar – 3 celule; și celulele sistate – 21 de celule) constituie 1092 de paturi, ceea ce indică asupra faptului că autoritățile recurg la posibilitatea excesivă de suprapopulare a penitenciarului. Este important de menționat că dintre cele 154 de celule funcționale, 3 sunt destinate izolării disciplinare, 3 sunt pentru deținuții care prestează muncă gospodărească și 11 sunt alocate unității medicale. Celulele cu destinații speciale, cum ar fi cele disciplinare (3 celule) sau medicale (11 celule), nu sunt incluse în calculul total al capacității de detenție.

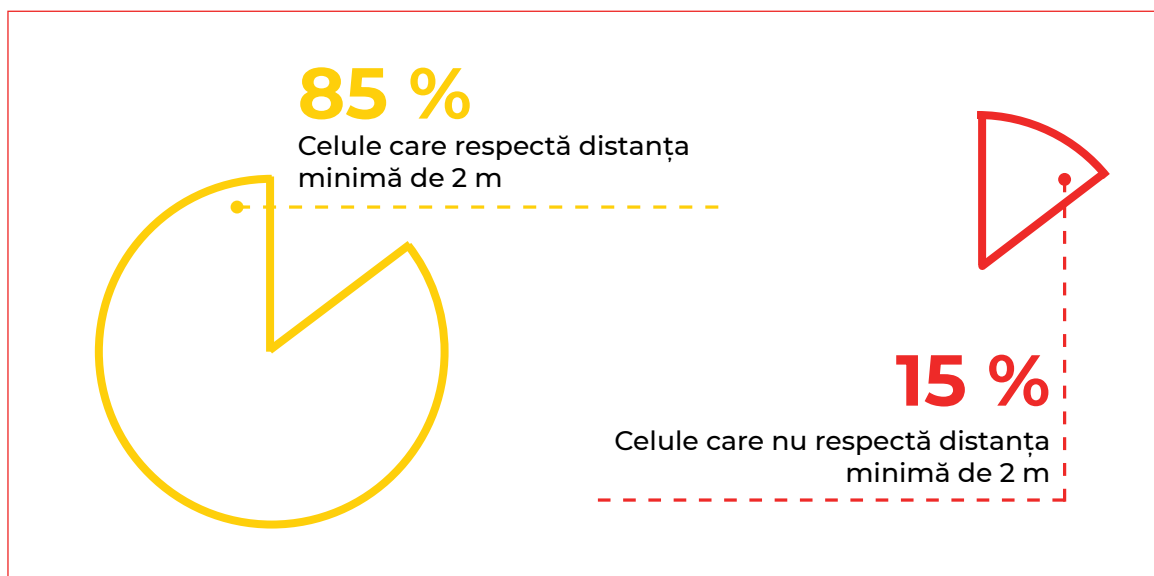
Numărul de spații evaluate în Penitenciarul nr. 13

În plus, deși nu a fost un obiectiv primar al echipei de a măsura paturile, observațiile sporadice au relevat că dimensiunile paturilor variază semnificativ, de la 160 x 50 cm până la 190 x 70 cm. Această varietate de dimensiuni nu numai că indică o lipsă de standardizare, dar și, mai grav, subliniază condițiile inumane, în special pentru persoanele înalte, care nu se pot întinde complet, ceea ce le poate afecta sănătatea și calitatea somnului. Mai mult decât atât, pentru persoanele cu nevoi speciale sau cu probleme de sănătate cronice, cum ar fi scolioza, artrita sau alte afecțiuni care necesită o poziție de odihnă adecvată, dimensiunile inadecvate ale paturilor pot agrava suferințele și pot determina deteriorarea stării lor de sănătate. Este evident că, în aceste condiții, dreptul la un tratament uman și la condiții decente de detenție este compromis, iar autoritățile trebuie să acorde o atenție sporită asigurării unor facilități adecvate, care să respecte nevoile fizice și medicale ale tuturor deținuților.

Una dintre principalele preocupări este legată de dimensiunile celulelor. Distanța dintre pereții unei celule, potrivit standardelor internaționale, nu ar trebui să fie mai mică de 2 metri. Cu toate acestea, 21 din cele 140 de celule funcționale (exclus celule medicale, izolatorul și cele sistate) nu respectă această specificație, unele măsurând doar 1,5 metri în lățime. Aceste neconformități necesită acțiuni de remediere urgente.

➔ Distanța dintre pereții celulelor în Penitenciarul nr. 13 ◀

Bazându-ne pe datele colectate, capacitatea reală de detenție, în conformitate cu standardele internaționale în partea ce ține de suprafața locativă, este de 119 celule, adică o capacitate de cazare pentru 377 de persoane. În contextul normativelor naționale, care nu se referă la distanța de 2 m între pereți, aceasta este de 478 de deținuți în 140 de celule.

Concluzii

Analiza actuală a condițiilor de detenție din P13 dezvăluie o suprapopulare gravă și condiții de detenție îngrijorătoare, care contravin standardelor internaționale și naționale. Cu o capacitate oficial declarată de 570 de deținuți, instituția deține în realitate 750 de persoane, acest număr depășind cu 31,58% capacitatea stabilită de legislația specifică și cu 56,9% – standardele naționale. Mai alarmant este faptul că suprapopularea atinge o deviere de 98,9% peste standardele internaționale, punând în evidență o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale persoanelor încarcerate.

Această problemă este amplificată de metodologia defectuoasă de calcul al capacității de cazare și de condițiile de spațiu insuficiente și neadecvate în celule, unele având lățimi de doar 1,5 metri. Astfel, capacitatea reală de cazare, dacă se respectă standardele internaționale, ar trebui să fie doar de 377 de persoane. Prezența a 373 de deținuți peste acest număr indică o nevoie urgentă de a aborda politicile de detenție pentru a îmbunătăți situația existentă. Prin urmare, se subliniază importanța esențială a unei reevaluări detaliate și a unei reconfigurări a infrastructurii penitenciarului pentru a se asigura alinierea la standardele care protejează drepturile umane ale deținuților.

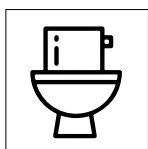
Recomandări

- 1 Evaluarea infrastructurii:** P13 necesită o analiză amănunțită și o adaptare a infrastructurii pentru a asigura conformitatea cu standardele drepturilor omului în detenție.
- 2 Ajustarea standardelor:** Este esențial ca standardele naționale să fie sincronizate cu cele internaționale, punând un accent deosebit pe respectarea distanței de 2 metri între pereții celulelor pentru a asigura condiții adecvate.
- 3 Restructurarea celulelor:** O necesitate urgentă este restructurarea celor 21 de celule care nu corespund standardelor internaționale de spațiu, urmată de o reevaluare a capacității lor de cazare.
- 4 Revizuirea și reglementarea capacității:** Reformularea procesului de calculare a capacității de detenție pentru a reflecta mai fidel realitatea condițiilor de detenție, împreună cu instituirea unei metodologii de calcul clare și detaliate.
- 5 Reglementarea metodologiei la nivelul tuturor instituțiilor:** Stabilirea și asigurarea respectării unei metodologii unificate și detaliate la nivelul tuturor instituțiilor penitenciare.

Blocul sanitar

Blocul sanitar dintr-un penitenciar precum P13 ar trebui nu doar să răspundă necesităților de bază ale deținuților, dar și să fie proiectat astfel încât să garanteze un nivel adecvat de intimitate, precum și demnitate și respect pentru deținuți ca indivizi. În cadrul P13, toate cele 171 de blocuri sanitare (WC) din celulele de detenție au fost supuse unei evaluări detaliate. În plus, au fost examinate alte două spații exterioare rezervate blocurilor sanitare, utilizate de deținuții care prestează muncă gospodărească, precum și două băi de uz comun, separate pe genuri: baia destinată femeilor este dotată cu 3 furtunuri pentru duș, iar baia utilizată de bărbați dispune de aproximativ 10 furtunuri funcționale pentru duș. De asemenea, trebuie notat că aceste băi comune nu sunt proiectate pentru a fi accesibile persoanelor cu dizabilități locomotorii sau senzoriale, ceea ce reprezintă o neglijare serioasă a nevoilor unui segment vulnerabil din populația carcerală. Această lacună în design nu numai limitează accesul la un drept fundamental, ci și contravine principiilor de bază ale incluziunii și egalității de șanse. Dacă un astfel de spațiu este sub standard sau insuficient, acesta poate avea repercusiuni serioase asupra sănătății fizice și mentale a deținuților, punându-le în pericol și mai mult pe persoanele cu dizabilități.

Blocuri sanitare evaluate în P13

172

Blocuri sanitare WC din celulele de detenție

2

Blocuri sanitare exterioare, utilizate de deținuții care prestează munca gospodărească

1

Baie de uz comun destinată femeilor

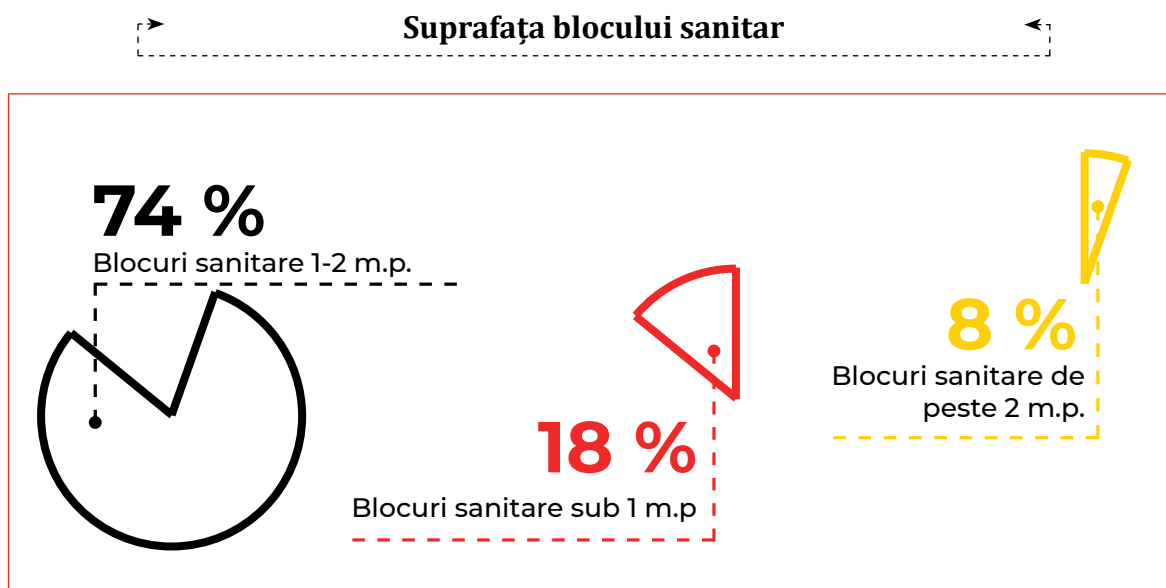

1

Baie de uz comun destinată bărbaților

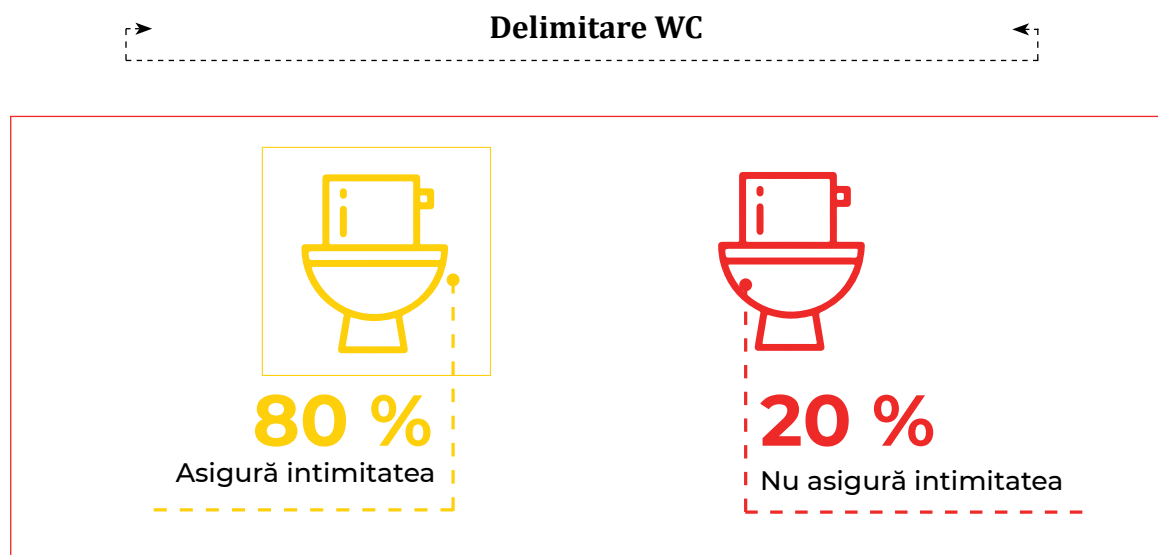
Aspectele esențiale analizate sunt:

Configurația blocului sanitar: Majoritatea celulelor din P13, reprezentând 98,29% din total, sunt echipate cu facilități sanitare interne. Acestea includ WC-uri de tip turcesc și lavoare (în unele cazuri, lavoarele sunt instalate în afara spațiului rezervat pentru WC). Alte 3 celule, pentru deținuți care prestează muncă gospodărească, fac excepție de la această normă, având blocurile sanitare amplasate extern.

Această configurație sanitară este comună, însă spațiul alocat fiecărei facilități joacă un rol decisiv în asigurarea unui nivel acceptabil de confort și igienă. Este de remarcat că dintr-un total de 148 de celule analizate – excluzând izolatoarele disciplinare, celulele sistate și cele utilizate pentru munca gospodărească – 27 (18%) nu îndeplinesc standardul minim de 1 metru pătrat per bloc sanitar. Această realitate scoate în evidență problemele asociate cu spațiul insuficient și cu practica amenajărilor sanitare existente.

Intimitatea și demnitatea: Din totalul de 151 de celule funcționale (fără a lua în calcul izolatoarele disciplinare și celulele sistate), 30 nu oferă nivelul adecvat de intimitate în utilizarea WC-urilor. Este fundamental ca dreptul la intimitate al deținuților să fie respectat, similar oricărei alte persoane. Această intimitate este un pilon al demnității umane, iar lipsa ei poate avea repercusiuni asupra sănătății psihologice a individului.

Condițiile generale de igienă: Pentru a asigura condiții adecvate de igienă într-un penitenciar ca P13, separarea băilor pe genuri, deși vitală, nu constituie unica condiție necesară. S-a constatat că atât în baia comună destinată femeilor, cât și în cea a bărbaților, există o prezență semnificativă de mucegai, un indicator al neglijenței în întreținere care impune o soluționare urgentă. Mucegaiul, pe lângă faptul că este o sursă de infecții, poate declanșa probleme respiratorii grave, reacții alergice și o gamă largă de alte afecțiuni de sănătate, compromițând astfel binele fizic și psihologic al deținuților.

Funcționalitatea: Accesul limitat la băi, permis doar o dată pe săptămână, împreună cu prezența unor spații în stare de deteriorare, subliniază existența unor deficiențe structurale și de gestionare semnificative. În baia bărbaților, deși există mai multe încăperi dotate cu furtunuri pentru duș, doar o singură încăpere din cele patru disponibile este funcțională. Pe lângă aceasta, s-au constatat multiple conducte de apă caldă fisurate și, în mod preocupant, majoritatea furtunurilor de duș sunt, de asemenea, avariate. Aceste probleme cu instalațiile, adăugate la umiditatea crescută, nu numai împiedică utilizarea adecvată, ci și favorizează agravarea condițiilor insalubre, deja afectate de prezența mucegaiului.

Securitate și intimitate în spațiile comune: La P13, niciuna dintre băile comune nu dispune de separeuri, făcându-le astfel vizibile din exterior, ceea ce constituie o gravă încălcare a intimității individuale. Această situație nu numai încalcă dreptul deținuților la intimitate, dar și îi poate expune la abuz sau hărțuire, creând un mediu propice pentru un comportament inadecvat și potențial periculos. Întreținerea, salubritatea și igienizarea acestor spații lasă de dorit, fiind adesea efectuate de către deținuți fără supervizare corespunzătoare sau resurse adecvate, punând astfel în pericol sănătatea lor prin expunere la condiții insalubre și riscul de transmitere a bolilor.

Concluzii

Evaluarea detaliată a blocului sanitar din P13 evidențiază abateri serioase. Sănătatea și demnitatea deținuților sunt compromise, iar acestea, pe lângă faptul că sunt drepturi fundamentale, constituie și piloni esențiali pentru reintegrarea reușită a deținuților în societate. Este imperativ ca autoritățile să trateze aceste deficiențe ca pe o prioritate urgentă și să intervină prompt pentru a aduce spațiile la standardele corespunzătoare.

Recomandări

- 1 Prioritizarea renovării blocurilor sanitare necorespunzătoare:** Este imperativ ca toate celulele care nu îndeplinesc standardul minim de 1 metru pătrat per bloc sanitar să fie rapid identificate și să se acționeze de urgență pentru renovarea și reconfigurarea acestora.
- 2 Măsuri pentru asigurarea intimității:** Este imperativ să se instaleze separatoare sau alte mijloace de protejare a intimității în cele 30 de celule care nu garantează suficientă confidențialitate.
- 3 Optimizarea activităților de igienă și întreținere:** Abordarea problemelor precum mușgaiul și conductele fisurate este esențială. Stabilirea unui program regulat de inspecție și întreținere poate contribui la prevenirea acestor probleme în viitor.
- 4 Optimizarea accesului la serviciile sanitare:** Pentru a promova un standard mai înalt de igienă și sănătate, este imperios necesar ca autoritățile să revizuiască și să îmbunătățească frecvența cu care deținuții pot folosi facilitățile de baie, luând în calcul posibilitatea de a le permite accesul mai des decât o singură dată pe săptămână.
- 5 Îmbunătățirea securității și supravegherii în spațiile comune:** Este esențial să se revizuiască protocoalele de securitate în spațiile de baie comune pentru a reduce riscurile legate de circulația obiectelor interzise și interacțiunile neautorizate.

Aerisirea și iluminarea

Aerisirea adecvată și iluminarea corespunzătoare sunt componente cruciale ale unui mediu sănătos atât pentru deținuți, cât și pentru personalul penitenciarului. Starea actuală a P13, în ceea ce privește aceste aspecte, determină serioase preocupări și necesită măsuri urgente de intervenție.

Aerisirea: Unul dintre cele mai grave aspecte întâmpinate în P13 este deficiența sistemului de ventilare, ceea ce afectează serios calitatea aerului atât în celule, cât și în spațiile comune. Persistența mirosurilor de mușeai și amoniac în celule nu este doar o problemă de disconfort, ci și un indicator al riscurilor pentru sănătatea deținuților, cum ar fi afecțiuni respiratorii și alergii. În condițiile absenței unor sisteme de ventilare mecanizată, aerisirea naturală, asigurată de ferestre, devine deosebit de importantă. Totuși, în P13, aproximativ 29% din celule (exceptate celulele sistate și izolatoarele disciplinare) au ferestre subdimensionate, care nu îndeplinesc standardele de ventilație adecvată, în raport cu mărimea celulelor. Situația este agravată în momentele în care condițiile meteorologice exterioare nu permit deschiderea ferestrelor, intensificând astfel problemele existente privind calitatea aerului. Mai mult, în spațiile comune, lipsa oricărei forme de ventilare artificială sau naturală conduce la stagnarea mirosurilor neplăcute și la acumularea de mușeai, ceea ce reprezintă o vulnerabilitate majoră în cadrul sistemului de îngrijire și de sănătate a instituției.

Celule cu potențial de asigurare a debitului de aer

71 %

Celule cu ferestre
suficiente pentru a
asigura debitul de aer

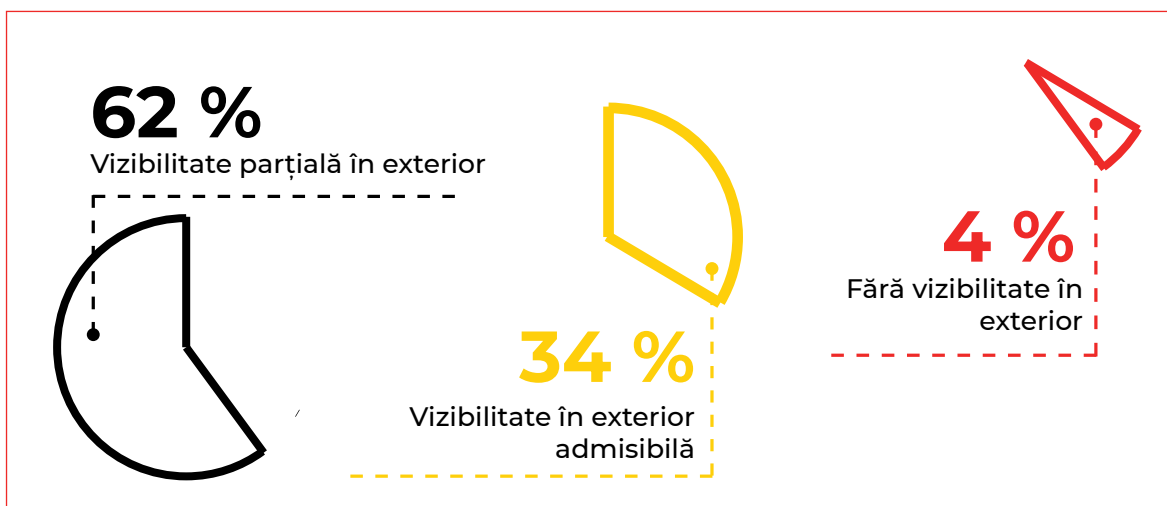

29 %

Celule cu ferestre
insuficiente pentru a
asigura debitul de aer

Iluminarea: Problemele de iluminat în P13 sunt o sursă de îngrijorare majoră. Lumina naturală joacă un rol fundamental nu doar în menținerea bunăstării psihologice, ci și în susținerea unui ciclu sănătos de somn-veghe și în prevenirea deficiențelor de vedere. Din nefericire, în 96 de celule, reprezentând 62% din total, perspectiva spre exterior este sever compromisă din cauza obstrucțiilor fizice, cum ar fi zidurile sau alte structuri ale clădirii. Mai alarmant este că în trei celule, adăpostind un total de 24 de deținuți, există o blocare totală a vederii către exterior, iar în alte două, care adăpostesc 21 de deținuți, singura „vedere” este spre holul interior al penitenciarului. Alte 3 celule, destinate izolatorului disciplinar, sunt amplasate în subsol/demisol, unde vizibilitatea în exterior este extrem de redusă, prin urmare, acestea au fost calificate ca fiind fără vizibilitate.

Vizibilitatea naturală în exterior

Când vine vorba de iluminatul artificial, acesta este departe de a fi adecvat. O singură sursă de lumină în celule nu reușește să îndeplinească nevoile variate ale deținuților, în special în celulele ocupate de mai mulți indivizi. Iluminarea insuficientă nu doar că îngreunează activități precum lectura, dar și poate amplifica sentimentul de izolare și poate determina agravarea problemelor de sănătate mentală. Este evident că în celulele comune, unde deținuții pot avea nevoi luminoase diferite, iluminarea adaptivă nu este doar o recomandare, ci o necesitate. Această adaptare a iluminatului artificial pentru a satisface nevoile individuale ale fiecărui deținut este crucială și ar trebui abordată cât mai curând posibil pentru a îmbunătăți condițiile de detenție.

Concluzii

P13 se confruntă cu deficiențe semnificative în ceea ce privește aerisirea și iluminarea. Aceste probleme nu numai că subminează drepturile fundamentale ale deținuților, ci pot crea și riscuri majore pentru sănătatea acestora. Îmbunătățirea condițiilor de aerisire și iluminare în P13 este o prioritate nu doar pentru a respecta standardele naționale și internaționale, dar și pentru a asigura sănătatea și bunăstarea deținuților și a personalului.

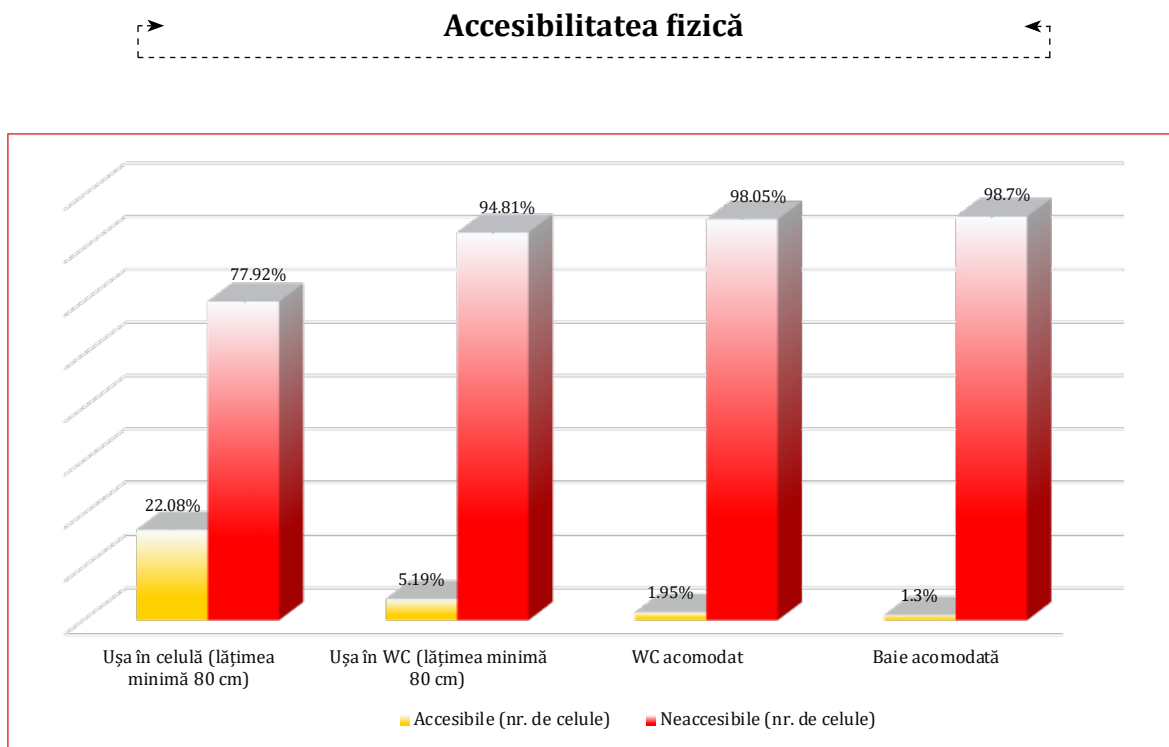
Recomandări

- 1 Evaluarea sistemului de ventilație:**
 - Realizarea unui audit tehnic privind starea actuală a sistemelor de ventilație existente și identificarea zonelor cu deficiențe.
 - Pe baza auditului, planificarea și implementarea unor soluții care să îmbunătățească ventilația în celule și în alte spații din penitenciar.
- 2 Monitorizarea calității aerului:**
 - Implementarea unui program periodic de verificare a calității aerului și de intervenție atunci când sunt identificate probleme.
- 3 Îmbunătățirea ventilației naturale și a iluminării naturale:**
 - Redimensionarea sau adăugarea de ferestre în celule pentru a permite un flux mai bun de aer și iluminare naturală.
- 4 Îmbunătățirea iluminării artificiale:**
 - Revizuirea și îmbunătățirea sistemelor de iluminat cu tehnologii mai eficiente și adaptabile, precum LED-urile.
 - Implementarea unor sisteme de iluminare adaptivă care pot fi reglate în funcție de necesitățile deținuților și de activitățile desfășurate.
- 5 Bugetare și finanțare:**
 - Alocarea unui buget adecvat pentru îmbunătățirile propuse, luând în considerare și eventuale surse externe de finanțare sau parteneriate public-privat.
- 6 Revizuire periodică:**
 - Instituirea unei revizuii anuale sau semestriale a sistemelor de aerisire și iluminare pentru a se asigura că ele funcționează la parametri optimi și pentru a identifica posibile zone de îmbunătățire.

Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități locomotorii

Accesibilitatea în spații este esențială pentru a garanta respectarea drepturilor fundamentale ale tuturor indivizilor, indiferent de capacitatea lor fizică. Conform evaluării condițiilor din P13, situația actuală privind accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități locomotorii ridică semnificative probleme care trebuie abordate.

Situația privind accesibilitatea fizică

Generalități: Analiza accesibilității în P13 pentru persoanele cu dizabilități locomotorii arată că instituția nu este în general adaptată pentru nevoile acestora, în special pentru deținuții care utilizează scaun rulant. Această concluzie generală este bazată pe evaluarea detaliată a tuturor spațiilor și facilităților disponibile, așa cum este reflectată în graficul privind accesibilitatea fizică.

Acces la facilități: Bariere semnificative există în calea persoanelor cu dizabilități locomotorii care încearcă să acceseze facilitățile instituționale, cum ar fi punctul medical sau baia. Obstacolele fizice pot provoca suferințe și, astfel, pot descuraja folosirea serviciilor disponibile, un aspect documentat în cazul Arutyunyan c. Rusia.

Celule adaptate: Din totalul de 154 de celule, doar două celule – din sectorul medical – sunt parțial adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități locomotorii, acestea fiind dotate cu WC și duș prevăzute cu bare de suport. Cu toate acestea, doar o celulă este complet accesibilă, deoarece cealaltă are o ușă prea îngustă pentru un scaun rulant, având o lățime de sub 80 cm. Această celulă adaptată se află la primul etaj și este destinată utilizării individuale.

Acces WC: Deși 8 celule au uși de WC care îndeplinesc cerința de lățime minimă de 80 cm, niciuna nu este pe deplin adaptată pentru utilizare de către persoane în scaun rulant, din cauza altor impedimente, cum ar fi absența barelor de suport și prezența treptelor.

Infrastructură: P13 este carent în ceea ce privește infrastructura necesară pentru acomodarea persoanelor cu diverse tipuri de dizabilități locomotorii. În plus, atât băile comune pentru femei, cât și cele pentru bărbați sunt complet inaccesibile pentru persoanele cu dizabilități locomotorii sau senzoriale.

Iluminare: Infrastructura de iluminat nu corespunde cerințelor specifice pentru persoanele cu deficiențe de vedere, prin lipsa soluțiilor de iluminare adaptivă și absența unor marcaje prin contrast, necesare orientării.

Concluzii:

Situația actuală a accesibilității în P13 nu respectă standardele naționale și internaționale pentru tratarea adecvată a deținuților cu dizabilități locomotorii, precum și a celor cu deficiențe senzoriale. Aceasta poate duce la discriminare, suferințe fizice și psihice, precum și poate agrava problemele de sănătate ale acestor persoane. Este necesar un set de măsuri de accesibilizare a P13 pentru a plasa persoanele cu dizabilități locomotorii și alte contraindicații medicale, respectând astfel drepturile omului și standardele internaționale în materie de tratament al deținuților.

1

Redistribuirea deținuților în celule:

- Prioritizarea deținuților cu dizabilități: Instituirea unui mecanism de asigurare că deținuții cu dizabilități locomotorii sau cu contraindicații medicale sunt amplasați în celule situate la niveluri inferioare sau în arii cu acces facil, minimizând astfel necesitatea de a folosi scări sau alte obstacole.
- Accesibilizarea celulelor: Modernizarea și adaptarea infrastructurii pentru a asigura accesibilizarea deplină a cel puțin două celule, astfel încât să poată găzdui în condiții adecvate deținuții cu dizabilități. Aceasta poate include ajustări precum rampe de acces, uși mai largi, instalații sanitare adaptate și alte modificări structurale necesare pentru mobilitatea fără bariere.
- Revizuirea periodică: Reevaluarea periodică a alocării celulelor pentru a se asigura că schimbările în starea fizică sau medicală a deținuților sunt luate în considerare și că ei sunt relocați corespunzător.

2

Accesibilitatea băii comune:

- Baie adaptată: Conversia sau adaptarea uneia sau mai multor băi comune pentru a fi complet accesibile, incluzând instalarea de bare de sprijin, rampelor și dușurilor la nivelul solului.
- Semnalizare clară: Implementarea semnelor și marcajelor contrastante pentru a indica baia adaptată și pentru a facilita navigarea către ea.
- Asigurarea intimității: În baia comună adaptată, asigurați existența separărilor adecvate și a echipamentelor pentru asigurarea intimității și siguranței utilizatorilor.

3

Suport pentru personalul deținuților:

- Instruirea personalului: Pentru a asigura înțelegerea necesității redistribuirii deținuților, fapt ce poate ajuta în procesul de identificare și relocare a celor cu nevoi speciale.
- Asistență practică: Poate fi util să se ofere un mecanism sau un dispozitiv de ajutor pentru deținuții cu dizabilități locomotorii atunci când utilizează baia comună, precum scaune sau suporturi mobile.

4

Alte considerente:

- Feedbackul deținuților: Crearea unui sistem prin care deținuții pot oferi feedback și sugestii legate de adaptările și facilitățile oferite. Aceasta poate contribui la identificarea rapidă și eficientă a zonelor de îmbunătățire.
- Monitorizare și revizuire: Instituirea unui program de monitorizare continuă a condițiilor de accesibilitate și a nevoilor deținuților pentru a se asigura că adaptările și eforturile sunt conforme cu standardele actuale și cu nevoile în continuă evoluție ale populației deținute.

Tabelul de sinteză și
pașapoartele EVA-PASS
pot fi oferite părților
interesate doar cu acordul
Ministerului Justiției

